

Продукція комбінату – високоякісне борошно, смачні хлібобулочні і макаронні вироби, запашна олія – мають постійний попит не лише на Сумщині, але і в інших регіонах України: Харківській, Дніпропетровській, Київській областях та Криму. Крім того, комбінат надає послуги по переробці зерна на борошно за давальницькою схемою.

Зрозуміло, що у краї зі славними торгівельними традиціями зараз працюють їхні старанні нащадки, які теж продовжують традиції минулого.

Взагалі Ромни відомі ще у XVIII—XIX століттях як «торгова столиця» України, адже тут вирував славетний Іллінський ярмарок, який у Російській імперії був одним із найбільших. На ньому, зокрема, бував і великий поет Тарас Шевченко. І нині (2000-ні) Ромни є великим торговельним центром – тут працюють Роменський ринок, численні магазини, бази і склади, не лише роздрібні, а й оптові та дрібнооптові [4, ст. 145].

Ромни – це маленьке місто, але з великим потенціалом. Завдяки великій кількості фабрик та заводів люди завжди мали і роботу, і особисту продукцію.

Список використаних джерел:

1. Місто Ромни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.romen.org.ua>
2. ТОВ «Ромни-кондитер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.romny-konditer.com.ua/company/>
3. Газета «Новий Погляд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.novpoglyad.com.ua>
4. Курилов И. А. Роменская старина. Ромны, 1898. – 345 с.

Гнот С.І.

*кандидат історичних наук, доцент,
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

ВПЛИВ ІДЕЙ РЕФОРМАЦІЇ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Реформація – релігійно-суспільний рух, що охопив у XVI ст. більшість європейських країн. Це явище у більш широкому значенні було спрямоване не тільки на реформування тодішньої церкви, а й на суспільні перетворення через церкву, оновлення церкви у зв'язку зі змінами у суспільстві.

Початком Реформації прийнято вважати виступ доктора теології Віттенберзького університету Мартіна Лютера, який 1517 року висвітлив у своїх «95 тезах» негативні тенденції у практичній діяльності католицької церкви.

У своїх проповідях Мартін Лютер наголошував на тому, що людина отримує спасіння душі не через посередників та обряди, а за допомогою віри, дарованої їй Богом. Єдиним джерелом істини і живої віри теолог вважав Святе

Письмо, в якому написано: «...віра від слухання, а слухання – від Слова Божого» [1, Римл. 10:17]. Тому, першочерговим завданням Реформації став переклад Біблії. Вихідні ідеї і твердження цього релігійно-суспільного руху об'єднані словом «Sola» – «Тільки».

1. «Sola Scriptura» – «тільки Писання». Цей вислів означає, що тільки Біблія є основним і абсолютним джерелом віри і життя. Вона має силу змінювати і оновлювати свідомість людини, тому не потребує додаткової інтерпретації: «Все Писання богонатхненне і корисне для навчання, для викривання, для виправляння, для наставляння в праведності, щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла підготовлена» [1; 2 Тим. 3:16-17]. Правильно передати Божу волю можуть не собори священнослужителів, не церковні перекази, а тільки Писання: «Бо ніколи пророцтво не вимовлялося з волі людини, а святі Божі люди говорили, спонукувані Святим Духом» [1; 2 Пет. 1:21].

2. «Sola Fide» – «тільки вірою». Ця теза проголошувала, що знайти порятунок можна тільки вірою, на протигагу вченню католицької церкви, де для спасіння людина повинна робити добрі діла, ходити до церкви, сповідуватися перед священником, купувати індульгенції та робити грошові пожертви. Тільки тоді, коли людина увірує в Христа, вона зможе чинити добрі справи, але ними не заробить спасіння: «людина виправдовується вірою, незалежно від діл Закону» [1, Римл. 3:28].

3. «Sola Gratia» – «тільки благодаттю». Спасіння є результатом дії Божої благодаті. Це незаслужена милість, дар Божий, який отримується без усякої плати тими, хто увірував в Христа. З цього приводу в Біблії читаємо: «Бо благодаттю ви спасенні через віру, і це не від вас, це Божий дар, не від діл, щоб ніхто не хвалився» [1, Еф. 2:8-9]; «А якщо по благодаті, то вже не по ділах, інакше благодать вже не є благодаттю; якщо ж по ділах, то це вже не благодать...» [1, Римл. 11:6].

4. «Sola Christus» – «тільки Христос». Тільки Ісус Христос є Спасителем і Господом. Він помер на хресті за гріхи людства і є посередником між Богом і людиною. Спасіння можливе лише через віру в нього. В Євангелії читаємо: «Ісус каже йому: Я – шлях, істина й життя; ніхто не приходить до Отця інакше, як через Мене» [1, Ів. 14:6]; «І немає ні в кому іншому спасіння; бо немає іншого імені під небом, даного людям, яким ми маємо спастися» [1, Дії 4:12]; «Бо один Бог, один і посередник між Богом і людьми – людина Христос Ісус» [1, Тим. 2:5].

5. «Soli Deo Gloria» – «тільки Богу слава». Ми повинні прославляти Бога у всьому, що робимо: у праці, у навчанні, під час відпочинку. Тільки тоді ми станемо достойні його величі і могутності, тільки тоді Дух Святий буде працювати над нами і змінювати наше суспільство: «Отже, чи то ви істе, чи п'єте, чи щось інше робите, все робіть для слави Божої» [1, Кор. 10:31]; «І все, що тільки робите, словом чи ділом, усе робіть в ім'я Господа Ісуса, дякуючи через нього Богу і Отцю» [1, Кол. 3:17].

Протестантизм набув поширення у всій Європі. Його ранні форми – лютеранство, кальвінізм, англіканство з'явилися у XVI ст., а пізні – баптизм,

адвентизм, п'ятдесятництво – упродовж XVIII-XX ст. охопили й країни Америки. Практично євангелічний рух втілювався у життя такими діячами, як Ян Гус, Жан Кальвін, Ульріх Цвінглі, Менно Сіменс, згодом – Джон Сміт, Вільям Міллер та інші.

Під впливом реформаційного руху відбувалися кардинальні зміни. В тих країнах, де протестантизм переміг спостерігався стрімкий економічний розвиток суспільства. Важливо відмітити, що формування ринкової економіки бере свій початок у добу Реформації, коли було розроблено положення протестантської етики праці, згідно з якою професійна цінність людини визначається якістю її праці.

Реформація досягла значних успіхів у Речі Посполитій, частиною якої була на той час Україна. В таких суспільних умовах посилювався інтерес до вживання живої української мови в літературі, особливо в перекладах Святого Письма. Значним був вплив і на духовне життя культурно-освітніх осередків. 1576 р. князь Костянтин Острозький засновує Острозьку академію – «Волинські Афіни». У 1615 р. в Києві відкрито Київську братську школу, на базі якої формується з 1659 р. Києво-Могилянська академія. Інтелектуальне українське середовище позитивно сприйняло протестантську ідеологію і нерозривно пов'язувало відродження церкви в Україні з європейськими реформами. Так, євангельський рух підтримував згадуваний нами князь Костянтин Острозький, кальвіністські корені мав український вчений-богослов Інокентій Гізель, симпатії до лютеранства закидали й не менш відомому українському богослову і письменнику Феофану Прокоповичу.

М. Грушевський, детально вивчаючи вплив Реформації на українське суспільство, зазначав її позитивний вплив на українську полемічну літературу та розвиток православ'я: «Українські полемісти не цураються євангеліцьких писань, звернених против римського католицизму, вони черпають з них матеріал, аргументи, ідеї для своїх писань. Траплялось і таке, що православні меценати – як приміром кн. Острозький, доручали євангелікам відповідати на атаки католицьких письменників на православну церкву. В політичній боротьбі православні і євангеліки йдуть звичайно разом против клерикальної політики уряду, против переваги католицької єрархії і всяких обмежень і репресій на дисидентів (некатоликів). Весь час пильно тримається згода і перемир'я між православними і євангеліцькими кругами з огляду на небезпечного спільного ворога, утримується можлива толеранція супроти релігійних ріжниць, по змозі оминається всяка полеміка між сими двома релігійними таборами, що фактично тримають політичний союз» [2, с. 74].

Аналізуючи витoki, інтенсивність та особливості національного розвитку Західної України у XVII ст., М. Грушевський писав: «Український корабель плив повними вітрилами під вітром реформації і спустив вітрила, коли сей вітер опав і не стало ні сих сміливих союзників, ні їх бадьорих прикладів!» [2, с. 80].

Дослідник української культури, вчений-енциклопедист Дмитро Чижевський зазначав, що під впливом Реформації ще більшого, ніж за середньовіччя, значення набула Біблія. Під впливом протестантських поглядів постав перший переклад на українських землях Пересопницького Євангелія

(1556-1561) народною мовою. А в Острозі 1581 р. було здійснено зразковий церковнослов'янський переклад усієї Біблії [4, с. 89-90]. Д. Чижевський писав: «На Україні ренесанс і реформація діяли одночасно. Вони сплелися в складний комплекс із релігійним рухом, із процесами релігійної боротьби, що почалася в Польщі в XVI ст., коли туди прийшли могутні впливи реформації, а пізніше з власним українським рухом, що створився навколо спроб поєднання унії католицької і православної церков» [4, с. 88].

Оцінюючи ідейний вплив реформаційних процесів на Україну, М. Драгоманов зазначав: «Розумніші прихильники церковної освіти – протестанти (Вікліфи, Лютери, Кальвіні і т.ін.) почали вживати по церквах серед кожного народу його живої мови, і через те, наприклад, євангеліє розповсюдилось. Тепер світська наука йде по тій же дорозі: вживає всяких живих народних мов і приходять до самих далеких сторін, до найдрібніших народів» [3, с. 73].

Поряд із позитивними зрушеннями в українському суспільстві під впливом Реформації частина населення не підтримувала ідеї «нових віянь». Цьому сприяла активна контрреформація на теренах Речі Посполитої. Так, було затверджено список заборонених книг, в якому фігурували твори відомих гуманістів того часу і протестантських теологів. Значна кількість заможних сімей через шантаж і політичні інтриги змушена була визнати себе католиками. Річ Посполита – одна з небагатьох країн Європи, яка попри значну чисельність протестантів повернулася в лоно католицизму. Активна католицька політика призвела до того, що у більшості людей на побутовому рівні сформувалося сприйняття: українець – значить православний.

Сьогодні, відзначаючи 500-річчя Реформації, вважаємо, що протестантська реформація не зникла. Слово Боже доступне і звучить в Україні у тисячах храмів, домах молитви. А гасла протестантських лідерів незмінно спрямовані на відновлення зв'язку між людиною і Богом. І тільки особисті зміни вплинуть на зміни у житті суспільства, держави зсередини. Цінуймо ж здобутки Реформації і будьмо реформаторами в сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту / у перекл. проф. І. Огієнка. – К. : Українське Біблійне товариство, 2002. – 1159 с.
2. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. – К. : Освіта, 1992. – 191 с.
3. Драгоманов М. Вибрані праці. – Т. 1. – Кн. 2 : Історія. Публіцистика. Політологія / Упорядкув. та прим. В. Ф. Погребенника. – 2007. – 272 с.
4. Чижевський Д. Лекції з історії української літератури // В. Петров, Д. Чижевський, М. Глобенко, І. Мірчук. Українська література. Історія української культури. – Мюнхен-Львів, 1994. – С. 89-90.